

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 152/2021-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tost 3/2017 z 10. decembra 2018 v spojení s uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK-2Nt 2/2016 z 18. januára 2017, ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .
2. Žiadosti [REDACTED] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

Odôvodnenie :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Tost 3/2017 z 10. decembra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) v spojení s uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „ŠTS“) sp. zn. PK-2Nt 2/2016 z 18. januára 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie ŠTS“), ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu.

2. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľa, ako aj napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že rozsudkom Špeciálneho súdu v Pezinku sp. zn. BB-3T/2008 z 24. februára 2009 bol sťažovateľ spolu s ďalšími osobami v bode 1 uznaný za vinného zo zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a v bode 2 z účasti k trestnému činu vraždy formou pomoci podľa § 10 ods. 1 písm. c) k § 219 ods. 1 a 2 písm. b), i) a j) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon č. 140/1961 Zb.“) účinného v čase spáchania skutku s poukázaním na § 2 ods. 1 Trestného zákona. Sťažovateľovi bol uložený výnimočný úhrnný trest odňatia slobody dvadsať rokov. Rozsudkom ŠTS sp. zn. BB-3T 3/2008 z 22. mája 2015 vydaným na základe uznania viny sťažovateľa rozsudkom Špeciálneho súdu v Pezinku sp. zn. BB-3T 3/2008 z 24. februára 2009 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 22/2010 zo 14. februára 2011, kde výrok o vine po povolení obnovy konania zostal nedotknutý, bol sťažovateľ podľa § 219 ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. s použitím nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 uverejneného pod č. 428/2012 Z. z. odsúdený na výnimočný úhrnný trest odňatia slobody pätnásť rokov a šesť mesiacov.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že svojimi návrhmi na obnovu konania, o ktorých bolo rozhodnuté napadnutým uznesením ŠTS a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, poukazoval na skutočnosti, ktorými sa súd (zrejme v pôvodnom konaní, pozn.) nezaoberal. Zároveň uvádza, že ŠTS aj najvyšší súd nepreskúmavali konanie, ktoré predchádzalo rozhodnutiam (zrejme rozhodnutiam v konaniach, ktorých obnovy sa sťažovateľ domáhal, pozn.). Preto sťažovateľ žiada, aby ústavný súd preskúmal nielen napadnuté uznesenie ŠTS a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ale aj konanie, ktoré im predchádzalo.

4. Prvým dôvodom ústavnej sťažnosti je, že v pôvodnom konaní pred Špeciálnym súdom v Pezinku, na ktorom sa sťažovateľ zúčastňoval, bol spolu s ďalšími osobami uznaný vinným podľa tvrdenia sťažovateľa len na základe výpovede jediného svedka – svedka ■■■■■, ktorý spolupracoval s orgánmi činnými v trestnom konaní v prípravnom konaní. Svedok ■■■■■ mal uvádzať vo svojich výpovediach rozporné skutočnosti, najmä pokiaľ ide o účasť sťažovateľa na vražde. Na hlavnom pojednávaní odmietol svedok ■■■■■ vypovedať, uviedol, že sťažovateľ ani ostatní spoluobvinení nemali účasť na vražde a odkázal na svoje písomné vyhlásenie overené notárom. Špeciálny súd v Pezinku toto vyhlásenie svedka ■■■■■ vyhodnotil ako účelové a uviedol, že ak svedok pred súdom odmietol vypovedať, nemôže podávať ani jednostranné vyhlásenia. Súd následne napriek námietkam obhajoby prečítal výpovede svedka ■■■■■ z prípravného konania, ktoré boli v neprospech sťažovateľa.

5. Druhým dôvodom ústavnej sťažnosti je, že sťažovateľovi nebolo umožnené zúčastniť sa konania pred odvolacím súdom, pretože sa proti nemu viedlo konanie ako proti ušlému. Z Venezuely, v ktorej sa v tom čase nachádzal, bol vydaný, extradičný proces trval viac ako 6 mesiacov, pričom návrh na opätovné prejednanie svojej veci pred súdom v jeho prítomnosti mohol podať sťažovateľ do 6 mesiacov, odkedy sa dozvedel o trestnom stíhaní alebo odsúdení.

6. V oboch uvedených dôvodoch vidí sťažovateľ porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Sťažovateľ ďalej uvádza, že „... ak sa konanie, hoci len sčasti (napr. odvolanie) viedlo ako proti ušlému, nemožno takej osobe odoprieť právo na súdny proces. ...§ 362 ods. 1 TP toto právo obmedzuje len na dobu do 6 mesiacov, potom ide o obmedzenie práva na spravodlivý proces nad povolený rámec dohovorom aj judikatúrou ESĽP“. Sťažovateľ taktiež uvádza, že dohovor ukladá štátu povinnosť umožniť riadny opravný prostriedok, v rámci ktorého musia taktiež platiť záruky čl. 6 ods. 1 dohovoru a rovnako aj v prípade mimoriadnych opravných prostriedkov, pričom sťažovateľovi nebolo umožnené opakovanie odvolacieho konania za jeho prítomnosti.

8. Podľa sťažovateľa Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) judikuje, že na hlavnom pojednávaní nemôžu byť čítané výpovede svedkov, ktorí odmietli vypovedať, sú nezvestní alebo zomreli, pokiaľ takýto svedok nebol už v prípravnom konaní vypočutý bez pochybností pri dodržaní záruk čl. 6 ods. 1 dohovoru, najmä kontradiktórnosti konania, pričom pre jej zachovanie nestačí pri vykonávaní úkonu len účasť obhajcu bez prítomnosti obvineného. Výpoveď svedka takto získaná a neskôr čítaná na hlavnom pojednávaní bez možnosti kladenia otázok nemôže byť podľa sťažovateľa podkladom na konštatovanie viny obvineného.

9. Napokon sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Uznesením NSSR z 10.12.2018, sp. zn. 4 Tost 3/2017 v spojení s uznesením ŠTS z 18.01.2017, sp. zn. PK-2Nt 2/2016, ako aj konaním, ktoré im predchádzalo bol porušený Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v ustanovení čl. 6 ods. 1.

2. Uznesenie NSSR z 10.12.2018, sp. zn. 4 Tost 3/2017 a uznesenie ŠTS z 18.01.2017, sp. zn. PK-2Nt 2/2016 sa rušia.

3. ŠTS sa prikazuje vec znovu prejednať.“

10. Sťažovateľ doručil ústavnému súdu 2. januára 2020 podanie označené ako „Doplnenie dôvodu ústavnej sťažnosti“, v ktorom namieta, že v jeho trestnej veci neboli splnené zákonné podmienky na uloženie výnimočného trestu, že súdy pri ukladaní trestu ignorovali poľahčujúce okolnosti a že nesprávne vyhodnotili povahu zavinenia

sťažovateľa. Zastáva tiež názor, že ŠTS pochybil pri započítaní vykonanej väzby do uloženého výkonu trestu odňatia slobody.

II.

Relevantná právna úprava

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q) r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Podľa § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde musí byť navrhovateľ v celom konaní zastúpený advokátom...

16. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

K napadnutému uzneseniu ŠTS a konaniu, ktoré predchádzalo jeho vydaniu vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru

18. Podstata ústavnej sťažnosti v tejto časti spočíva v nestotožnení sa sťažovateľa s postupom a závermi ŠTS v napadnutom uznesení ŠTS, ktorým podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku zamietol návrh sťažovateľa z 25. októbra 2016 na povolenie obnovy konania vedeného na ŠTS pod sp. zn. BB-3T 3/2008, pretože nezistil podmienky obnovy konania v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku, a podľa § 399 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku odmietol návrh sťažovateľa z 26. októbra 2016 na povolenie obnovy konania, smerujúci proti uzneseniu ŠTS č. k. BB-3T 3/2008-9029 z 9. decembra 2014, ktoré nadobudlo právoplatnosť 30. decembra 2014 a ktorým bol zamietnutý jeho návrh na opätovné prejednanie veci vedenej na ŠTS pod sp. zn. BB-3T 3/2008 súdom v jeho prítomnosti, pretože návrh na povolenie obnovy konania smeruje proti rozhodnutiu, ohľadne ktorého obnova konania nie je prípustná.

19. Právomoc ústavného súdu vyplývajúca z čl. 127 ods. 1 ústavy je vo vzťahu k všeobecným súdom limitovaná princípom subsidiarity, podľa ktorého poskytuje ústavný

súd v konaní podľa čl. 127 ústavy ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd totiž pri zakladaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť.

20. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu ŠTS disponoval sťažovateľ opravným prostriedkom (sťažnosťou), ktorý aj využil. Poskytnutie ochrany v prípade potenciálneho porušenia dotknutého článku dohovoru v danom prípade spadalo do právomoci nadriadeného súdu, teda najvyššieho súdu, čo vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd vzhľadom na uvedené nemá právomoc na prerokovanie sťažnosti v tejto časti.

21. Ústavný súd na okraj upozorňuje sťažovateľa, že keďže k ústavnej sťažnosti nepriložil napadnuté uznesenie ŠTS, nesplnil zákonom predpísanú náležitosť v zmysle § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde (do 28. februára 2019 upravenú v § 50 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov). Pretože ústavný súd v rámci tejto ústavnej sťažnosti sťažovateľa nemá právomoc na prerokovanie napadnutého uznesenia ŠTS, je táto skutočnosť bez právneho významu.

K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu a konaniu, ktoré predchádzalo jeho vydaniu vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru

22. Podstata ústavnej sťažnosti v tejto časti spočíva v nestotožnení sa sťažovateľa s postupom a závermi najvyššieho súdu v napadnutom uznesení najvyššieho súdu, ktorým podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu ŠTS.

23. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu

a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

24. Z judikatúry ESLP možno vyvodit' záver, že dohovor nezaručuje právo na obnovu právoplatne skončeného konania a čl. 6 dohovoru nedopadá na mimoriadne opravné prostriedky vedúce k obnove konania [Moreira Ferreira proti Portugalsku (č. 2), rozsudok z 11. 7. 2017 vo veci č. 19867/12]. Podľa ESLP osoba, ktorá bola právoplatne odsúdená a ktorá žiada o obnovu tohto právoplatne skončeného konania, nie je „obvinená z trestného činu“ v zmysle čl. 6 dohovoru. Iba nové konanie nasledujúce po povolení obnovy konania možno považovať za konanie týkajúce sa trestného obvinenia (Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights). Právo na obnovu konania ako také nie je zahrnuté medzi práva a slobody zaručené dohovorom [Callaghan a ostatní proti Spojenému kráľovstvu, rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva z 9. mája 1989 vo veci č. 14739/89 (Európska komisia pre ľudské práva bola osobitným tribunálom, ktorý pôsobil v rokoch 1953 až 1998 a určoval prijateľnosť sťažností predkladaných ESLP, pozn.)].

25. S poukazom na judikatúru ESLP, ako aj na rozhodovaciú prax ústavného súdu (napr. I. ÚS 729/2013, IV. ÚS 407/2018, III. ÚS 122/2021) preto neprichádza do úvahy, aby uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, mohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti spočívajúcej v namietanom porušení práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

26. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada o ustanovenie právneho zástupcu, pretože je vo výkone trestu odňatia slobody a uvádza, že nemá dostatok finančných prostriedkov na jeho zabezpečenie.

27. Skôr, ako by ústavný súd prešiel ku skúmaniu majetkových pomerov sťažovateľa, sa v rámci hospodárnosti konania najskôr zaoberal obsahom samotnej ústavnej sťažnosti a v zmysle už uvedeného dospel k záveru, že v danom prípade ide zo strany sťažovateľa o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, v dôsledku čoho by boli úkony smerujúce k ustanoveniu právneho zástupcu bez právneho významu. Preto ústavný súd žiadosti sťažovateľa nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu